

зує можливі конфлікти та зводить аргументи проти введення (впровадження) концепції контролінгу.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, система контролінгу є важливим аспектом в запровадженні системі контролю на підприємстві. Так як система контролінгу включає в себе весь спектр функції з бухгалтерського й управлінського обліку, контролю та аналізу, то дана система повинна бути таким чином організована, щоб якість продукції, створена підприємством, відповідала вимогам високої якості та забезпечувала її конкурентоспроможність.

Після дослідження проблеми організації внутрішнього контролю якості продукції та витрат на її забезпечення встановлено, що контролінг є невід'ємною складовою системи організації внутрішнього контролю та управління підприємством.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Внутрішній контроль господарської діяльності підприємства : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / За ред. к.е.н. проф. М.Д. Корінька. – Фастів : «Поліфаст», 2006. – 440 с.
2. Ковтун Т.В. Система внутрішнього контролю як невід'ємний елемент операційної системи підприємства / Т.В. Ковтун // Вісник ХНТУ. – 2009. – № 6. – Т. 4. – С. 164-170.
3. Яценко В.М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / В.М. Яценко // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2009. – Випуск 22. – С. 1-7. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/2009_22_2/articles/Finansi/1_Yacenko.pdf.
4. Паламарчук І.О. Контролінг на підприємстві [Електронний ресурс] / О.І. Паламарчук // Режим доступу : <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1372>.
5. Попович Л.В. Контролінг в управлінні витратами [Електронний ресурс] / Л.В. Попович // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – С. 479-484. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vnulp/Management/2009_647/83.pdf.
6. Контролінг як система управління прибутком організації [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://libfree.com/164436321_menedzhmentkontroling_sistema_upravlinnya_pributkom_organizatsiyi.html.
7. Давидович І.Є. Варіанти організації служби контролінгу [Електронний ресурс] / І.Є. Давидович // Режим доступу : http://libfree.com/177311681_finansivarianti_organizatsiyi_sluzhbi_kontrolingu.html.

УДК 336.2

Букало Н.А.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту*

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Збирун Д.В.

студентка

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК

У статті викладено актуальність теми дослідження. Розглядається сучасна система оподаткування податком на прибуток в Україні, подається та аналізується світовий досвід щодо оподаткування даним видом податку. Обґрунтовано та запропоновано різні шляхи покращення оподаткування податком на прибуток в Україні.

Ключові слова: оподаткування, податок на прибуток, міжнародний досвід, ставка податку, система оподаткування.

Букало Н.А., Збирун Д.В. ПУТИ ВНЕДРЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ОПЫТА НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ КОМПАНИЙ НАЛОГОМ НА ПРИБЫЛЬ

В статье изложена актуальность темы исследования. Рассматривается современная система налогообложения налогом на прибыль в Украине, подается и анализируется мировой опыт по налогообложению данным видом налога. Обоснованы и предложены различные пути улучшения налогообложения налогом на прибыль в Украине.

Ключевые слова: налогообложение, налог на прибыль, международный опыт, ставка налога, система налогообложения.

Bukalo N.A., Zburyn D.V. WAYS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE TAXATION OF ENTERPRISES INCOME TAX

The article deals with the way of income tax. The modern system of taxation income tax has defined. The ways of introducing international experiences analyzed and presented. Different ways of enterprises income tax have justified and proposed.

Keywords: tax, income tax, international experience, the tax rate, the tax system.

Постановка проблеми. Податок на прибуток на сьогоднішній день є одним з найважливіших із групи прямих податків у податковій системі України. Він має дуже важливе фіскальне значення, чим відрізняється від аналогічних податків в економічно розвинених країнах. Саме тому це питання має велике значення для нашої економіки, що є актуальним на сьогодні.

Від справедливого оподаткування залежить не тільки успішний економічний розвиток окремого підприємства, але й держави в цілому. Відповідно, важливо проаналізувати міжнародний досвід щодо розрахунків з державою податком на прибуток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оподаткування прибутку підприємств досліджували в своїх працях такі вітчизняні та науковці, як В. М. Мельник, І. А. Грицаєнко, О. С. Іванишина, В. М. Федосов, В. М. Опарін, Г. О. П'ятаченко, О. Д. Данилов та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогодні актуальним залишається впровадження міжнародного досвіду оподаткування податком на прибуток у нашій державі. Багато вітчизняних та зарубіжних вчених займалися вивченням даної теми, проте залишається ще низка незавершених питань.

Постановка завдання. Основним завданням статті є дослідження далекосяжних та ефективних напрямків впровадження міжнародного досвіду країн щодо оподаткування податком на прибуток підприємств в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оподаткування прибутку підприємств є одним з головних інструментів наповнення державного бюджету, а обсяг податкових надходжень з податку на прибуток підприємств є загальним індикатором стану національної економіки.

Надходження від податку на прибуток підприємств є нерозривно пов'язаними із фінансовими результатами господарювання економічної системи, тому такі параметри, як галузева структура національної економіки, структура доходів та рівні рентабельності окремих галузей визначають структуру, обсяг та якість податкових надходжень [1].

У своїй праці Ю. Б. Іванов підкреслює: «Традиційно вважається, що найбільший потенціал податкового регулювання містить у собі податок на прибуток підприємств, що є різновидом одного з основних системоутворюючих податків у сучасних системах оподаткування – корпоративного прибуткового податку» [2, с. 118].

Науковець В. М. Мельник описує «...податковий вплив на економіку вимагає чіткої спланованості,

системності та прогнозованості рішень. Перш за все, держава повинна визначитися з доктриною податкового стимулювання (обмеження) господарського та соціального розвитку країни, окремих галузей виробництва, регіонів. Тут важливо задати вектор стимулюючої політики, обравши основний напрямок прикладання зусиль» [3, с. 91].

Базова ставка податку на прибуток розміром 25%, яка діяла в Україні до 1 квітня 2011 р., створювала відчутне податкове навантаження, проте у 2013 р. вона зменшилась і становила 19%. Цей показник не можна віднести до одного з найвищих у світі. У більшості країн світу податок на прибуток корпорацій змінює в межах 20-30%. Щоправда, останнім часом чітко спостерігається тенденція до зниження базової ставки [4].

Однією з головних ознак недосконалого оподаткування в Україні є надто велика частка податку на прибуток підприємств у структурі ВВП та Зведеного бюджету України. Як свідчить статистика останнього десятиліття, його загальні обсяги, акумульовані в бюджет України, фактично дорівнюють податку з доходів фізичних осіб. А після введення пропорційного оподаткування доходів з 2004 р. податок на прибуток юридичних осіб навіть кілька років перевищував дохідний [5].

Таблиця 1

Світовий досвід оподаткування податком на прибуток*

Країна	Стислий опис оподаткування податком на прибуток
Японія	Основу всіх податкових надходжень в держбюджет Японії – близько 70% – складають прибутковий податок та корпоративний податок. Сплачується він щорічно на всі види доходів, отриманих протягом календарного року. В Токіо вона може сягати більше 40%.
Болгарія	З 2007 року ставка податку на прибуток знижена до 10%. В Болгарії податком на прибуток обкладається прибуток фірм, який не підпадає під єдиний податок. Він вноситься до республіканського та місцевого бюджетів. Ставка податку до республіканського бюджету залежить від розміру річного прибутку.
Великобританія	Податок на прибуток – фіскально й соціально найбільш важливий податок у Великобританії. Він передбачає низку пільг. Величина знижок щорічно індексується в залежності від рівня інфляції. До того ж у Великобританії існує принцип побудови та нарахування податку на прибуток, який розподіляє дохід на певні групи (шедули) в залежності від джерела отриманого доходу. Діє всього 5 груп, кожна така група оподатковується за особливим принципом і названа в порядку англійського алфавіту: А, С, D, E, F.
Італія	При визначенні величини оподаткованого доходу загальний дохід (прибуток) зменшується на суми витрат на оренду плати; сплату процентів за іпотечний кредит; витрат на лікування й освіту; пожертвування на користь церкви, благодійних організацій, наукових і культурних установ та деякі інші затрати. Ставки податку в Італії – 10, 22, 26, 33, 40, 45, 50%. Платниками прибуткового податку з юридичних осіб, що справляється за ставкою 36%, є промислові підприємства, комерційні організації, фінансово-кредитні установи, в тому числі їх філіали за кордоном. Об'єкт оподаткування – чистий дохід у формі нерозподіленого прибутку.
Казахстан	Основними найбільш важливими і концептуальними моментами Податкового кодексу Казахстану є такі норми, які стосуються податку на прибуток: - поетапне зниження ставки корпоративного прибуткового податку, а саме: до 20% – у 2009 році, до 17,5% – у 2010 році і до 15% – у 2011 році; - інвестиційні податкові преференції надаються лише з корпоративного прибуткового податку.
Німеччина	Податок на прибуток корпорацій (корпоративний податок) – податок на фактично отриманий прибуток корпорацій (компаній) усіх форм власності. З 1 січня 2004 року максимальна ставка корпоративного податку знижена до 28,5%.
США	Великим федеральним податком є податок на прибуток корпорації. Цим податком оподатковується валовий перерозподільний прибуток корпоративного бізнесу. Прибуток у розмірі 50 тис. дол. оподатковується за максимальною ставкою – 34%.
Швеція	Найбільш важливий вид національного податку в Швеції – прибутковий податок. Він розподіляється на три категорії: податок на трудові доходи фізичних осіб, майновий та корпоративний. Корпоративний податок стягується з підприємств за ставками в межах від 20 до 30%.
Канада	База даного податку складається з валового доходу. Ставки податку на доходи корпорацій диференційовані в залежності від статусу і категорії платника. - загальна ставка – 28% чистого доходу (прибутку); - ставка для виробничих підприємств – 24%; - для дрібних корпорацій, які знаходяться у власності канадців, – 12%. Ставки податку залежать від типу підприємства і коливаються в межах від 0,3 до 0,5% вартості капіталу. Великі корпорації сплачують додатковий податок у розмірі 0,175% від вартості капіталу, що складається з простих акцій, запасів, позик, облігацій, векселів, закладних.

* Розроблено автором на основі джерела [6].

Популярним напрямком оподаткування податком на прибуток являється диференційована ставка цього виду податку. Це означає, що фірма, яка отримала більший дохід, справляти відсоток даного виду податку буде більше. Прикладом цього є досвід Канади, США, Іспанії тощо.

Спираючись на міжнародний досвід, виділяють ще такий вид збирання податків, який здійснюється за принципом національної належності платника податку. Розподіл платників податків за цим принципом дає можливість уникнути подвійного оподаткування.

Наша держава застосовує поетапне зменшення ставки податку на прибуток, проте, збільшує при цьому базу оподаткування. У США зменшення ставки податку призвело до розвитку економіки.

Надання пільг зі сплати податку на прибуток – один із найпоширеніших шляхів полегшення сплати податку на прибуток у цілому світі. Україна теж застосовує цю політику. Проте витрати, які понесе бюджет від звільнення від оподаткування деяких господарюючих суб'єктів, є значними, адже у нашій державі ці пільги надаються зазвичай безпідставно.

Доречним також є звільнення частини оподаткованого доходу підприємств, які здійснюють інноваційні розробки та модернізацію обладнання на своїх підприємствах. Такі дії з боку уряду стимулюють розвиток науково-технічного прогресу та розвитку економіки країни в цілому.

На мою думку, можна було б впровадити також стимулювання виробництва у відстаючих регіонах країни. Механізм цього процесу наступний: в найменш розвинутих областях чи районах встановлюються знижена на 5-6% ставка податку на прибуток. Це не принесло б значних втрат бюджету, а навпаки, через заохочення підприємців до розвитку діяльності саме в цих регіонах поповнило його і призвело б до більш рівномірного розвитку регіонів.

Світовий досвід свідчить, що податок на прибуток можна використати як потужний механізм для інвестиційної діяльності та прискорення економічного розвитку. Фіскальна функція цього виду податку вже давно поступилась місцем регуляторній та стимуляційній. Однак більш уважний аналіз показує, що відсотки вирішують далеко не все, і формальне скорочення податкового навантаження на підприємства ще не означає появу серйозних інвестиційних стимулів.

Тому основний акцент в Україні варто було б зробити не лише на номінальне зменшення податкового навантаження, а й на інші моменти оптимізації системи оподаткування та використати напрацьований світовий досвід.

В сучасних умовах розвитку України, які характеризуються низьким рівнем доходів підприємств і населення, зростанням кількості збиткових підпри-

ємств, низькою податковою культурою, неможливо забезпечити переважання прямих податків, якими в Україні є податок на прибуток підприємств і прибутковий податок з громадян [7].

Висновки з проведеного дослідження. Отже, для налагодження системи оподаткування в Україні необхідно впровадити низку реформ, спираючись на світовий досвід, а саме:

- надання об'ґрунтованих пільг;
- встановлення диференційованої ставки податку на прибуток;
- звільнення деякої групи підприємств тимчасово від оподаткування;
- надання кредитів по сплаті даного виду податку тощо.

Варто також надавати право підприємствам зарохувати поточні збитки до минулих звітних періодів з виплатою раніше сплаченого податку на прибуток підприємств.

Доречним було б збільшення податкового періоду із кварталу до одного року для того, щоб надати можливість суб'єктам підприємницької діяльності більше уваги приділяти питанням господарської діяльності, а не щоквартальним перерахункам та, як наслідок, оформленню чисельних фінансових документів.

З часом впровадження перелічених вище заходів урядом дасть змогу зміцнити та вдосконалити нашу систему оподаткування. Таким чином, нашій державі є на кого рівнятися для того, щоб налагодити систему оподаткування та економічну ситуація в Україні якомога швидше.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Оподаткування прибутку підприємств в системі прямого оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.miireferat.com/referati/92806.html>.
2. Іванов Ю.Б. Регулятивний потенціал податкової системи України / Ю.Б. Іванов, О.М. Тищенко, К.В. Давискіба та ін. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. – 118 с.
3. Мельник В. М. Оподаткування: наукове об'ґрунтування та організація процесу : монографія / В. М. Мельник. – К. : «Комп'ютерпрес», 2006. – 91 с.
4. Офіційний сайт Євростату Європейської комісії (Eurostat). Тенденції оподаткування в ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat>.
5. Історичні етапи оподаткування прибутку підприємств в Україні / Т.О. Пасько, Д.В. Веремчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/260/1/pasko3.pdf>.
6. Міністерство доходів і зборів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-osvid>.
7. Податок на прибуток – чинник стимулювання економіки? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?podatok_na_pributok_chinnik_timulyuvannya_ekonomiki&objectId=1127412.